בה א מיי׳ פ״ז מהלכות ביאת

איסורי מזבח הל' ג (טור

י"ד סימן שט): גז ג מיי פ"ז מהלכות ביאת

גז ג מיי' פ"ז מהנכות ביחת מקדש הל' י: גח ד מיי' שם חלכה יב: גם ה מיי' שם חלכה יג: בו ה מיי' פ"ד מחלכות

ם ד מיי פיץ מאכחת איסורי מזבח הלי ג: בא ז מיי פ"ג עם הלי ג: בב ח מיי עם הלי ו [ופ"ד

הלכה א]:

こな.

ם [ה"ג גרב זה החרם. מימה אמאי לא קאמר מההיא גרב דבקללות

ומום קבוע הוא דכתיב ביה אשר לא תוכל להרפא וי"ל דמשמע

של משנה תורה דכתיב בגרב ובחרם וההיא גרב לאו היינו חרם

מום ואפילו ילפת נמי שהוא לח מבחוץ

ויבש מבפנים כדקאמרינן בסמוך הוי

מום וגבי קללות כח נקיט זו אף זו

שילקה בגרב ואפילו בחרם דקשה

טפין: אלא תלתא הוו יו בו'.

דקרא דגבי מומין דדרשינן ביה זה

החרם יבש מבפנים לחן ומבחוז דמלרים

לח מבחוץ ויבש מבפנים וכיון

דיבש מבפנים לא מתסי ואם נתרפאו

ממנו המלריים שמא מעשה נס היה

ויש לתמוה הא שחין מלרים דנכתב

ברישיה דקרא דקללות יש מאן ניהו

דגרב וחרם שחין להם רפוחה

בההוא קרא כתיבי:

מסורת הש"ם

א) ומוליו עו.ז. ב) ולעיל מ:ז. ל) [מוכן עה], כ) [מפיכ מה], ג) [עי בתוס' ובחים נט: ד"ה הא], ד) קדושין סו. ובחים ע: עא., ה) [רביישמעאל], ו) ב"ק פ:, ו) [אבעבועות פורח], [תמורה כח: ע"ש], ח) [ממורה כמ: ע"ש],
 ט) ב״ק מ: ממורה כמ. נדה
 מא. זבחים פה:, י) צ״ל נהי
 נמי, כ) [ב״ב פד. שבועות ו: חולין סג.], ל) [פיסקא זאת
 ש״ן אחר מיבת קרינא ביה], דיחידה. משום דאמרן לעיל [מ.] לא שמענו (?) כו׳ אלא את אלו הראשונים שמנה ביבנה והדר תנא ואתא במומיו שאינם סתמא אלא יחידאי קאמרי להו מ) ס"ל שמעתי כנגדו בונב כגון ר' חנינא בן אנטיגנוס ור' חנינא מ) ס"ח שמעתהי כנגדו בזכב גמל ניכר כגון וכוי וכן גורס רש"ח ול"ק, () 5"ל וישנה, d) ל"ק בשם ס"י דפוס באסילית, בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עלייהו

תורה אור השלם

ו. עַוָרֵת אוֹ שַׁבוּר אוֹ חַרוּץ אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ גְרָב אוֹ יַלֶּפֶּת לא תקריבוּ אלה ליי ואשה לא תַּתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמְּוְבַּח לִייְ: ויקרא כב כב לַיְיָ: נְיִבְּבָה יְיָ בַּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבַטְּדוֹרִים וּבַגְּרָב וּבֶּחָרֶס אַשַּׁר לא תוּכַל לְהַרְפַא:

זברים כוז כו זיִקְחוּ אֶת פִּיחַ הַכִּבְשְׁן. זיַעִמְדוּ לִפְנֵי פַּרְעֹה זִיִּזְרֹק אתו משה השמימה ויהי שחין אַבָעבּעת פֿרַח בָּאַדָם זיברניקייה. 4. וְאָם מִן הַצֹּאן קָרְבְּנוֹ מִן הַבְּשְׁבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעלָה זְכָר תָּמִים יַקְריבָנוּ:

ויקרא א .5. דבר אל בני ישראל הַבְּהַמָּה מִן הַבְּּקֵר וּמִן יַקְרִיב מִבֶּם קְרְבָּן לַיְיָ מִן יַקְרִיב מִבֶּם קְרְבָּן לַיְיָ מִן יַקְרִיב מִבָּם אָדָם בִּי תַקריבוּ הצאן . קרבָּנִכִם: יָן בְּנְטָם. 6. וְרָאָה הַכּהַן אֶת הַנְּגַע וְהַנָּה מֶּרְאָהוּ עָמִלְ מִן הָעוֹר זבו שָׁעֶר צָהֹב דְּק וְטִמָּא אתוֹ הַכּהַן נֶתֶק הוּא צָרַעִת הראש או הזקו הוא:

מוסף רש"י לא במקדש. דנפסל מן . המזכח, ולא במדינה.דחינו מוס גמור לישחט עליו מוס גמור לישחט עליו נחוץ (לעיל מ:). או ע"פ הבעלים. דשור שהמית על פי הבעלים איפטר ליה מסקילה, דמודה בקנס פטור (זבחים עא.). ולמזוהם. תפקיפת המודה בקום ב-ובחים עא.). ולמזוה שמולים זיעה ומסרים (תמו שמונים דעה ותסכים (תמודה בח:). מן הבהמה. אדם כי יקריב מכם מן הבהמה, ולא כל בהמה (נדה מא.) מן הבהמה משמע ולא כל הנהמה (תמורה בח.) ממקלמ נהמות ולא כולן (ב"ק מ:). להוציא רובע ונרבע. ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים, שלא נסקל, דפסול לגבי מזבח (שם). הגעבד. שעשלו ע"ז והשתחוה לו (שם). המוקצה. שייחדו להקריב לע"ז (שם). הנוגח. שהמית את האדם ע"פ עד אחד או ע"פ בעלים ונפטר מן הסקילה (שם) דמודה בקנס פטור, הסלכך להדיוט ארי ולגבוה אסור, אבל על שיני עדים בסקילה הוא ולהדיוט נמי לפור (נדה מא.). כמראה חמה העמוקה מן הצל. ממה לאל לל נרלית עמוקה, וכן כל לבן ושחור בנשר נרלה הלבן עמוק, כך בהרת לבנה

גבו' קפן העליון. (ט) קפן קשר העליון היינו ארכובתו מקום חבור השוק והירך ולא קפץ התחתון סמוך לפרסות: לנגדו בגמל נילר. שהגמל יש לו כנגד הארכובה (י) עלם בולט לחוץ לשון מורי בשחיטת חולין. ל״א שמעתים כגון שונב גמל מגעת עד אותו ערקום: וקסני ואסי

להכי הדר וסתם אכולהו על אלו מומיז

שוחטין כו׳: בותני׳ ובעל יכלם.

כדאוקימנא לעיל [מ:] (כו') בדאין בה עלם

דאי איכא עלם הויא מום גמור (י) ואין

בה שער (ויש בה)0 בלבן של עין דאי

בגופו חלחול בעלמה הוא: גרב

וחזזית מיני שחין: מווהם. מסריח:

ושגעבדה בו עבירה. שנרבנו: מו

שהמית אדם ע"פ עד אחד. שאיו (מ)

אלא עד אחד שוו לא ברביעה ולא

בנגיחה: ע"פ עלמו. שחין שם עד

אלא בעלים אמרו דאי הוו ב' עדים

בדבר הוי בסקילה (0) אפילו בהנאה

מיתסר: ועומעום ואנדרוגינום. ספה

זכר יו וקדשי ספק נקבה הן ולא קדשי:

אין לד מום גדול מוה. אאנדרוגינום

קאי דמקום נקבות הוי כמום והוי

כבכור בעל מום ונשחט במדינה

ואסור בגיזה ועבודה: וחל"א אינו

בכור. דבריה בפני עלמה הוא ונגוז

ונעבד: גבו' וגרב לא. הוי מום גמור:

והכחיב גרב באורייתא. (ויקרא כב) גבי עורת או שבור דכתיב או גרב או

ילפת: ומו חוזים לה. מום גמור הוא

והכתיב באורייתא: זה חרם. שחין

שקשה כחרם: חווים המלרים. שחין

שהובא על המנרים: מופפת. דבוקה

בו כדמתרגמינן (שמות לו) ויחבר

ולפיף: אלא פלפא גרב הוו דקרא.

ים גבי מומין דדרשינן ביה זה החרם

יבש בפנים ומבחוץ: דמלרים. דהיינו

האי יש בהללות ובגרב ובחרם יבש

בפנים ולח מבחוץ וכיון דיבש מבפנים

לא מיתסי ואי הוי בבכור הוי גמי מום

גמור: ס דמסני׳. לח מבפנים ולח

בחוץ: פורה. היינו יאו האי שנראה

למעלה דדבר הבולט הוי פורח: וכתיב

אבעבועות. דהיינו לשון נובע דמשמע מבחוץ היה לח: מנא הני מילי. דאיו

שוחטין אותו במקדש: מן הלאן מן

הכשבים ים . קרא כתיב בויקרא ואם

מן הלאן קרבנו מן הכשבים או מן

העזים וגו׳ כם דדרשינן מן הצאן ולא

כל הנאן וכן כולהו: נעבד. שעשאוהו

עבודת כוכבים: מוקנה. שהוקלה

והופרש ללורך עבודת כוכבים: נוגח.

את האדם ומת: ופרכינן והני בני

יהן דנקט הכא זו אף זו דגרב שהוא חרס יבש מבחוץ ומבפנים והוי גמ' תנא קפץ העליון ולא קפץ התחתון יוכנגדו בגמל ניכר: מתני׳ על אלו מומין ₪ שוחטין את הבכור ופסולי המוקדשין נפדין עליהן: גמ' הא תו למה לי הא תנא ליה רישא על אלו מומין שוחמין את הבכור סיפא איצמריכא 🕫 פסולי המוקדשין נפדין עליהן הא נמי פשימא מישחם שחמינן מיפרק . מיבעיא אלא איידי דתנא שלשה הוסיף ואמרו לו לא שמענו (י) את אלו וקתני ואתי דיחידאה וקא סתים לה בכולהו על אלו מומין שוחמין את הבכור ופסולי המוקדשין נפרין עליהן: מתני'(ג) יואלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה יחוורור והמים

שאין קבועין יוחומין פ הפנימיות שנפגמו באבל לא שנעקרו יובעל גרב ובעל יבלת ובעל חזזית מֹמִיזקן וחולה יומזוהם מיושנעבדה מובו עבירה ושהמית אדם ע"פ ער אחר או ע"פ הבעלים יוטומטום ואנדרוגינום לא במקדש ולא במדינה ∞(ר"ש) אומר אין לך מום גדול מזה וחכמים אומרים אינו בכור אלא נגזז ונעבד: גמ' וגרב לא והכתיב יגרב באורייתא וחזזית לא והכתיב ילפת באורייתא 🤊 ותניא גרב זה החרם ילפת זו חזזית המצרית ואמר ר"ל למה נקרא שמה ילפת שמלפפת והולכת עד יום המיתה בשלמא חזוית אחזוית לא קשיא כאן בחוזית המצרית כאן בחוזית דעלמא אלא גרב אגרב קשיא גרב אגרב נמי לא קשיא הא בלח הא ביבש לח איתסי יבש לא מיתסי ולח מיתסי והכתיב ביככה ה' בשחין מצרים ח וגו' ומדכתיב ובחרם הרי גרב לח אמור יו מבפנים בין בקרא הוו דקרא אלא תוכל להרפא אלא תוכל אשר אשר או דקרא יבש בין מבפנים בין מבחוץ דמתני' לח מבחוץ ומבפנים ידמצרים יבש מבפנים ולח מבחוץ דכתיב נויהי שחין "(פורח אבעבועות) באדם: והזקן והחולה והמזוהם: מנהני מילי דתנו רבגן ⁴מן הצאן ומן הכשבים [או] מן העזים ®פרט לזקן ולחולה ולמזוהם וצריכי דאי כתב רחמנא פ למעושי זקן דלא הדר בריא אבל חולה דהדר בריא אימא אי ואי כתב למעומי חולה דלאו אורחיה אבל זקן דהיינו אורחיה אימא לא ואי כתב רחמנא תרי למעומי הני דכחישי אבל מווהם דלא כחיש אימא לא ואי נמי למעומי מזוהם משום דמאים אבל הני דלא מאיםי אימא לא צריכי: ושנעבדה בו עבירה וכו': מנא הני מילי "דת"ר זמן הבהמה להוציא "רובע ונרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן הצאן להוציא את הנוגח 🕫 הני בני קמלא נינהו ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים י בשלמא מוממום במקדש לא דילמא נקבה היא במדינה לא דילמא זכר הוא ולית בה מומא אלא אנדרוגינום בשלמא במקדש לא דלמא נקבה היא אלא במדינה יומי נהי דוכר הוא תעשה נקבות יו חריץ וישחום יו עלה אמר אביי אמר קרא או חרוץ או שבור חרוץ דומיא דשבור מה שבור במקום עצם אף חרוץ במקום עצם רבא אמר בלא שבור נמי לא מצית אמרת חרוץ במקום בשר הוי מומא דאי סלקא דעתך יש הוי מומא כיון דאמר 🗈 ים גרב זהו חרם מיחרץ חריץ דכתיב יומראהו עמוק מן העור כמראה חמה העמוקה מן הצל וליכתב רחמנא חרוץ ולא בעי גרב ייו ואמינא חרוץ דלא מאים הוי מומא גרב דמאים לא כל שכן כתב רחמנא גרב למימר דחרוץ במקום בשר לא הוי מומא: יֹּ(רבי ישמעאל אומר אין לך מום גדול מזה): כאביי לא אמר חרוץ דומיא דשבור לא אמרינן כרבא נמי לא אמר דילמא ייו היכא דלא מינכרא אבל היכא דמינכר יי מום רע קרינא ביה

קטלא נינהו. ארובע ונרבע ואנוגח בעי קאי: ומשני כגון שאין שם אלא עד אחד בדבר או הבעלים עלמן הודו מעלמן דשוב אין נסקלין הבהמות דמודה בקנם פטור: דילמא נקבק היא ומתריבה לשת דרור ואיני מהדישה ורוא אינה החדשה בחודה החדשה אותריבה לשת דרור ואיני מהדישה ורוא אינה החדשה נקבה היא. ומקריבה לשם בכור ואינו מקדישה והיא אינה קדושה בבכורה וקמייתי חולין בעורה: וישחט עליה. דהא כתיב חרוץ באורייתא דכתיב (ויקרא כב) עורת או שבור או חרוך: כיון דאמר מר גרב זה החרם. ודאי מיחרץ חריץ (ם) נגע הוא: וכתיב. בנגעים (שם יג) עמוק דהיינו שפל כמראה חמה שנראית עמוקה שפל מן הצל הילכך ליכתב חריץ דמשמע במקום בשר נמי הויא מום אף על גב דלא מאיס כגרב וכ"ש גרב: דילמא. דיז נמי דייקינן דחרוץ במקום בשר לא הוי מומא היכא דלא מינכר חריץ כל כך כנקבות של בהמה:

הגהות הב"ח (א) גם' סיפא אינטריכא ליה

פסולי: (ב) שם לא שמענו אלא את אלו: (ג) שם במשנה (על פי עד אחד או ע"פ הבעלים) מא"מ ונ"ב ס"א איו זה והכי מוכח בגמ' דל"ג ליה במתני': (ה) שם והבי בני במתניי: (ה) שם והגי בני קטלא וכו' ע"פ הבעלים וטומטום ואגדרוגינוס בר׳ בשלמה טומטום: (ו) שם ישחוט עליה אמר אביי אמר מיחרן חרין וכתיב ומרחהו: (ח) שם מוס רע קרינה ביה. נ״ב ע״ל דף לו ריש ע״ב: (ע) רש״י ד״ה קפן העליון קשר כנ״ל ותיבת קפן נמחק: (י) ד"ה כנגדו וכו' הארכובה העליונה זו עלם וכו' ל"א שמעתי כנגדו בגמל שזנכ גמל מגעמ: (כ) ד"ה וקמני וכו' לא שמענו אלא כל"ל ומיבת כו' נמחק: (ל) ד"ה ובעל יבלת וכו׳ מום גמור ואי אית בה שיער ויש בה בלבו של עין גמי הוי מום לאי נגופו: (מ) ד"ה או שהמית וכו שאין שם אלא: (נ) ד"ה ע"פ עלמו וכו' ואפילו: :מ) ד"ה כיון וכו׳ ונגע הוא

רבינו גרשום

והיינו קפץ העליון פרק י . העליוז: וכנגדו בגמל ניכר. העליון: וכנגדו בגמל ניכר. ערקוב שלו לפי שהוא עב הרבה: קא סתים לן בכולה. דאהני נמי דיחידאי מתני להו שוחטין . את הבכור: והמזוהם. שזיעתו סרוחה: שמלפפתו. שאוחזתו: חזזית בעלמא שאווותן: וווויו בעיכוא אין שוחטין. דקרא דלא מיתסי היינו יבש בין . מבפנים ובין מבחוץ. ודמצרים לח מבחוץ ויבש ם בפנים והאי נמי לא מיתסי הרבה. אפילו בלא מום דפסולה להקרבה: מוקצה. לצורך ע"ז: בני קטלא נינהו. רובע ונרבע ונוגח: דלית בה אלא עד אחד או בעלים דלא קטלינן אפומייהו: ר' ישמעאל אומר אין מום גדול י מזה. כטומטום ואנדרוגינוס קדשי בבכורה: נקבות שלו הוי: כמראה חמה. שנראת עמוקה מן הצל אף גרב נמי

ל) חרוץ דחרס משמע חרוץ. להכי כתב רחמנא גרב למימרא דגרב לא משום חרוץ פסול דגרב הוי במקום בשר. וחרוץ במקום בשר לא הוי מומא אלא במקום עצם: אין מום גדול מזה דאי זכר הוא הוי נקבות שלו חרוץ: דלא סבר ליה כאביי דאמר חרוץ דומיא
דשבור לא אמרינן אלא דאפילו במקום בשר הוי חרוץ. וכרבא לא אמר דהכא חרוץ דנקבות אף על גב דבמקום בשר הוי כיון דמינכר הוי מומא:

שמענו אלא את אלו: ס וחוטין עי׳ תוס׳ ל״ז ע״ב: גן שנפגמו ושנגממו ובעל גרב והשאר נמחק: זן זקן (כמוטוס דף עה): ס באורייתא רתניא גרב: ון מצרים ובטחורים ובגרב ובחרס תי׳ וגר׳ נמחק: ון וכתיב אשר לא תוכל להרפא אלא תלתא גווני הוי דקרא יבש בין הוגמ אובד, עבדים ובסוחה כדבר בוחוס יו. זה במחקף אין הכובי אמר את הנכל החפש את הנוא הוגמ הברים בין מבחוץ הבש מבפנים דאמר רביל שחץ שהביא הקביה על המצריים לח מבחוץ ורכש מכפנים דאמר היביל שחץ שהביא הקביה על המצריים לח מבחוץ ויבש מכפנים המחבר היביל שחץ הביל המצריים על המצריים לה מבעלים וטומטום ואנדוגינוס בשלמא: אלן נקבות שלו חרץ וישחוט עליה: עם דעתך חריץ במקום בשר הוי מומא מכרי: עם דאמר מר גרב: יח, גרב

-- ין -----אמינא חרוץ כו' כל שכן להכי כתב: טון דילמא ה"מ היכא: טון אחד ברביעה ובנגיחה הס"ד: יון זכר הם: יון דקרא דגבי מומין: ישם האיר דכתיב בקללות ובנרב: מן דיה דימוני כרי נמחק מכאן ושייך אחר דיה וכתיב: מון היינו מה שנהאו: מן הכשבה מן העודם קרא: מן וגר' ודרשינן מן (לצורך תקרובת) [הצאן וכר']: מן דילמא הני מילי דרייקינן: מן דמשמע ליה דקרא דנקט: מן קללות נמי נקיט: מן הוו לח מבפנים ויבש מבחרץ לא מדכר הכא ודילמא אין רגילות להיות גרב כך. דקרא פי' דגבי: מן מבפנים ובחרץ דמצריים דהיינו דכתיב בקללות בגרב ובחרש יבש מבפנים וכיון: מן מאי ניהו: